

Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar

Meddelat 2014-05-20

Obehörighet att utöva kyrkans vigningstjänst

10 kap. 8 § första stycket och 30 kap. 7 § kyrkoordningen

A som på grund av utträde ur Svenska kyrkan förklarats obehörig att utöva kyrkans vigningstjänst som präst den 12 april 2000 återinträdde som medlem i Svenska kyrkan den 4 juni 2008. Han anhöll den 11 juni 2008 hos Domkapitlet i X stift om att förklaras åter behörig att utöva kyrkans vigningstjänst som präst. Domkapitlet beslutade den 18 juni 2008 att As anhållan inte skulle föranleda någon domkapitlets vidare åtgärd. Som skäl för beslutet anförde domkapitlet följande. "Enligt 31 kap. 13 § kyrkoordningen får en präst som har förklarats obehörig att utöva kyrkans vigningstjänst förklaras åter behörig, om förhållandena ändrats på ett sådant sätt att prästen kan anses lämplig att utöva sitt uppdrag. En sådan förklaring får ske endast om biskopen godkänner den. Biskopen anmäler att hon inte godkänner en sådan förklaring. Domkapitlet konstaterar att det på grund härav inte kan pröva As anhållan." Beslutet överklagades till Svenska kyrkans överklagandenämnd som i beslut 28/2008 avslog överklagandet. A har därefter vid ytterligare tillfällen anhållit på nytt hos domkapitlet att förklaras åter behörig att utöva vigningstjänsten. Domkapitlet har med anledning av detta, mot bakgrund av att biskopen inte godkänner att A förklaras åter behörig att utöva vigningstjänsten, i respektive beslut uttalat att A:s anhållan inte föranleder någon domkapitlets vidare åtgärd. Det senaste beslut i frågan fattades den 26 mars 2014. Beslutet överklagades till Svenska kyrkans överklagandenämnd som i beslut 18/2014 avslog överklagandet.

A har, som han får uppfattas, yrkat att Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar ska pröva om B genom sitt agerande i samband med hans nu aktuella ansökan om att förklaras åter behörig att utöva vigningstjänsten, i avsevärd mån har skadat det anseende en biskop bör ha. Han har även begärt att Ansvarsnämnden ska ha muntlig förhandling.

UTREDNINGEN I ANSVARSNÄMNDEN

A har till stöd för sin anmälan mot B anført bl.a. följande: "I februari 2014 skrev jag bilagda brev till X Domkapitel.

Biskop B svarade 2014-03-03 med ett beslut som sänds i särskilt mejl.

Biskopen uppger bl a att några förhållanden inte ändrats efter vårt samtal den 2 november 2010. Eftersom biskopen inte talat med mej sedan dess är frågan : Hur har biskopen fått denna 'kunskap' ? Om biskopen redovisat hur hon vet att mina förhållanden inte skulle ha ändrats borde jag ha fått kommentera det före biskopens nu aktuella beslut. Sedan 2010 har jag bl.a. lagt ner ett omfattande arbete för gruppen 'psykiskt funktionshindrade' med syfte att i någon mån kunna integrera några av dem i samhället. Se bl.a. bilagda ansökan om bidrag från Regeringens särskilda anslag för att förstärka psykiatrin (PRIO).

Jag skrev min anhållan till Domkapitlet med förhoppning att jag muntligt skulle ha fått framlägga min erfarenhet om hur Kyrkan i modern tid bör utveckla sin verksamhet och att biskopen då kunnat framlägga sin negativa inställning mot mej. Då hade Domkapitlet kunnat bilda sig en objektiv uppfattning om mina möjligheter att kunna fortsätta det utvecklingsarbete som biskop Ljungberg en gång initierat. Biskop B:s enda skäl år 2010 varför jag inte åter skulle få utöva prästämbetet var att jag skulle hindra yngre präster från att fullgöra vissa kyrkliga handlingar. Jag har dock aldrig haft för avsikt att konkurrera om kyrkliga förrättningar, Mitt syfte är emellertid att fullfölja min prästerliga gärning genom att söka utveckla nya vägar för Kyrkans verksamhet till samtida sociala situationer.

Biskop B har på ett föredömligt sätt fortsatt biskop Carlzons kamp till förmån för en i samhället utstött grupp, hbtq-personerna , så att de ska kunna ha ett andligt hem i Svenska Kyrkan. Det är en av de grupper som enligt 1 kap 2 § regeringsformen inte får diskrimineras.

En annan grupp som inte får diskrimineras enligt samma lagrum är de psykiskt funktionshindrade. Före min egen sjukdom på 1990-talet hade jag föga kunskap om gruppens situation i samhället. De utgör en stor grupp med ett omfattande utanförskap. Under 2012 var c:a 1500 personer mellan 18 & 65 år på Östermalm sjukskrivna för psykisk ohälsa enligt Försäkringskassans statistik. Den vanligaste dödsorsaken för dessa sjukdomar är suicid, som oroväckande ökar i åldersgruppen 20-25 år.

Sedan jag grundade föreningen Y U-V har jag funnit ett omfattande existentiellt sökande i denna grupp. Jag har funnit att Kyrkan också för denna sociala grupp måste finna en social referensram. Eftersom jag under min sjukdomstid lärt känna många människor med detta funktionshinder har jag sökt utveckla former för att knyta denna grupp till Kyrkans gemenskap.

Initiativet har inte lett till resultat. Jag har t ex föreslagit biskopen att få berätta om problematiken vid ett möte för kontraktsprostarna. Dock utan resultat.

I februari 2012 skrev jag bilagda brev till Stiftsstyrelsen och kyrkoråden i de kristna församlingar som finns på Östermalm. Metodisterna och de romerska katolikerna svarade att de förstod problemet men saknade resurser. Övriga har inte svarat – trots påminnelse.

Biskopen är ordförande inte bara i Domkapitlet utan också i Stiftsstyrelsen.

Jag anser till en början att det är oförsvarligt av biskop B att inte vilja utveckla kyrklig verksamhet relaterad till människor i deras sociala verklighet

- Arbetsplatsen
- Fritidssamhället
- Vissa funktionshindersgrupper

Min bilagda sammanfattning av ett cv för Kyrkan vill jag visa hur jag samlat erfarenheter för Kyrkans verksamhet i nutid. Det är anmärkningsvärt att Biskop B inte vill föra en dialog om detta. Innan jag själv drabbades av psykisk ohälsa hade jag föga kunskap om de psykiskt funktionshindrades sociala situation. Jag kan därför förstå att många drar sig undan när det gäller kontakter med denna grupp.

Min tanke med att åter få förtroendet att utöva prästämbetet är att finna former för att också de psykiskt funktionshindrade ska kunna få en plats i Kyrkan.

Och denna min ansökan avvisar Biskop B utan att ens vilja tala med mej eller låta mej få en dialog med en muntlig förhandling i Domkapitlet. Nog bör även Domkapitlet tillämpa tesen *audire altera pars*?

Jag anser att det är ett grovt tjänstefel av biskop B att avfärda min önskan att få fullfölja det uppdrag som biskop Ljungberg gav mej i prästvigningen. Att inte heller biskopen ser till att Stiftsstyrelsen under den gångna 2-årsperioden tar upp min framställning i februari 2012 bedömer jag som ett allvarligt tjänstefel.

Det är mycket viktigt att biskop B verkar för att hbtq-personerna ska få ett andligt hemvist i Kyrkan. Men nog bör biskopen vara lika angelägen att stödja dem som i samtiden söker rum i Kyrkan i andra sociala grupper? Det finns inget rimligt skäl att stänga dörren för de psykiskt funktionshindrade. Kanske det t o m ska anses som diskriminering av en grupp olyckliga människor?

De som bor i storstaden men inte känner social gemenskap i den territoriella församlingen bör kunna finna Kyrkan på

- Arbetsplatsen
- Fritidsstället
- Annan ”social hemort” där hon/han känner hemvist.

Folkbokföringsplatsen kan inte längre vara basen för andlig hemort.

Det är hög tid att Kyrkan i Stockholm återknyter till de aktiviteter som biskop Manfred Björkquist initierade och som kraftfullt fortsatte under biskoparna Ljungberg, Ström och Carlzon.

Jag ber därför ansvarsnämnden utreda om det är rimligt att biskop B hindrar mej att fullfölja det uppdrag jag fick av Biskop Ljungberg i prästvigningen.

Likaså hemställer jag att nämnden granskar biskop Bs sätt att hantera mitt ärende om de funktionshindrade i Stiftsstyrelsen. Jag hemställer att nämnden vidtar de åtgärder som behövs för att

- jag åter ska kunna verka som präst i Svenska Kyrkan med det förnyelseprogram som jag sökt utveckla
- biskopen ska verka för att psykiskt funktionshindrade människor också ska finna ett andligt hem i Svenska Kyrkans församlingar i X stift."

B har i yttrande anfört följande. "A har synpunkter kring min och domkapitlets hantering av hans begäran om att åter förklaras behörig att utöva kyrkans vigningstjänst. En liknande anmälan gjordes av A 2010-12-14 och följdes av Ansvarsnämndens beslut 2011-01-25.

Nu, som då, är jag inte beredd att förorda en prövning i domkapitlet av As önskan om återinträde i vigningstjänsten. Detta har meddelats domkapitlet och protokollförts 2014-03-26.

Även om jag inte ansikte mot ansikte har fört samtal med A på senare tid har han genom frekventa e-brev bidragit på ett sätt som inte övertygat mig om att förhållandena har ändrats sedan vi hade ett muntligt samtal i november 2010.

A vill framför allt verka som präst bland människor med psykisk ohälsa. Det är viktigt, men i vigningstjänst måste man vara förmögen att verka i alla sammanhang.

I stiftsstyrelsen har vi tagit emot ett antal brev från honom med kritik, men också med förslag kring arbete bland psykiskt funktionshindrade. A har vid ett tillfälle fått svar av dåvarande 1:e vice ordförande C. Vid flera tillfällen har han fått svar av mig. Då har jag berättat om det goda samarbete som finns i många församlingar med Y och uppmanat A att vidga sina kontaktytor. Jag önskar fortsatt att A som lekman erbjuda sina tjänster och sin tid i olika församlingar."

A har inkommit med påminnelser.

Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar (Robert Schött, Ingemar Söderström, Thomas Stoor och Elisabeth Engberg) anförde i beslut den 20 maj 2014 följande.

Ansvarsnämnden finner inte att det finns skäl att ha muntlig handläggning i ärendet och avslår A:s begäran.

Svenska kyrkans ansvarsnämnd är ett särskilt organ tillsatt av Kyrkomötet. Ansvarsnämnden ska självständigt fullgöra de uppgifter som anges i kyrkoordningen.

Enligt 10 kap. 8 § första stycket och 30 kap. 7 § kyrkoordningen ska Ansvarsnämnden pröva frågor om biskopars behörighet att utöva kyrkans vigningstjänst.

I egenskap av tillsynsorgan får Ansvarsnämnden med tillämpning av 57 kap. 3 § kyrkoordningen även utan anmälan ta upp frågor om hur biskoparna utövar sina uppdrag och efterlever avgivna vigningslöften.

Ansvarsnämnden ska med tillämpning av 30 kap. 4 § kyrkoordningen förklara en biskop obehörig att utöva kyrkans vigningstjänst om han eller hon har övergett Svenska kyrkans lära, genom egen ansökan begär det eller har utträtt ur Svenska kyrkan.

Ansvarsnämnden får med tillämpning av 30 kap. 5 § kyrkoordningen förklara en biskop obehörig att utöva kyrkans vigningstjänst om biskopen

1. har brutit de löften som han eller hon har givit vid vigningen,
2. har brutit sin tystnadsplikt i fråga om sådant som han eller hon fått veta under bikt eller enskild själavård,
3. på grund av sjukdom eller annan liknande anledning har förlorat förmågan att rätt utöva vigningstjänsten, eller
4. genom brottslig gärning, på grund av sitt levnadssätt eller på annat sätt i avsevärd mån har skadat det anseende en biskop bör ha.

A har framfört kritik mot B bl.a. för att hon avvisat hans begäran om att återfå vigningstjänsten och hennes sätt att hantera hans begäran. Han har även kritiserat det förhållandet att han inte har fått komma till tals muntligen, varken inför biskopen eller domkapitlet.

Ansvarsnämnden vill inledningsvis peka på att det inte ankommer nämnden att i enlighet med A:s önskemål vidta åtgärder för att han åter ska få verka som präst i Svenska kyrkan och inte heller att vidta åtgärder för att biskopen ska agera på ett visst sätt med avseende på församlingsarbete med psykiskt funktionshindrade.

Ansvarsnämnden vill också framhålla att det inte heller ankommer på nämnden att ta ställning till de överväganden biskopen har gjort i sitt yttrande till domkapitlet i frågan om A ska förklaras åter behörig att utöva kyrkans vigningstjänst som präst.

Såväl Ansvarsnämnden som Svenska kyrkans överklagandenämnd har tidigare framhållit att det med hänsyn till den enskilda sökandens rättssäkerhet är angeläget att biskopen, vars beslut inte får överklagas, tydligt motiverar sitt beslut. I undantagsfall kan det, med hänsyn till främst den enskilda sökanden, vara lämpligt att låta beslutets motivering vara kortfattad men då komplettera detta med muntlig information till den enskilde om de närmare skälen för ställningstagandet (se bl.a. Ansvarsnämndens beslut nr 11/2009 och Överklagandenämndens beslut nr 28/2008). Det framgår av utredningen att biskopen har haft återkommande kontakt med A sedan hans förra begäran att återfå vigningstjänsten, gjord under 2010, och även med anledning av hans nu gjorda ansökan. Motiveringen till biskopens ställningstagande torde vara väl känd för A. Biskopen har därmed fullgjort vad som ålegat henne i detta avseende.

Ansvarsnämnden finner sammanfattningsvis att det inte har framkommit något i ärendet som innebär att B i avsevärd mån har skadat det anseende en biskop bör ha.

As anmälan föranleder mot bakgrund av ovanstående inte någon åtgärd från Ansvarsnämndens sida. Ärendet avskrivs därför från vidare handläggning.

Ansvarsnämndens beslut:

1. Ansvarsnämnden avslår A:s begäran om muntlig handläggning.
2. A:s anmälan ger inte anledning till åtgärd av Ansvarsnämnden. Ärendet skrivs av.

Sökord: Obehörighet, vigningstjänst

Ärendenummer: AN 2014/3

Beslut: 3/2014